

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Υπουργείο Μετανάστευσης & Ασύλου

ΑΥΤΟΤΕΛΕΣ ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ & ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ

Ταχ. Δ/ση: Ευαγγελιστριάς 2,
Ταχ. Κώδ.: 10563, Αθήνα
Πληροφορίες Π. Τσίπα
Τηλέφωνο:
Fax: 213 136 1239
e-mail.: koinovouleftikos@immigration.gov.gr

Αθήνα, 11 Ιουνίου 2020

Αριθ. Πρωτ.: 236/2020

Προς:

Τη Βουλή των Ελλήνων
Διεύθυνση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων και Αιτήσεων Καταθέσεως
Εγγράφων

Κοινοποίηση: βλ. Πίνακα Αποδεκτών

Θέμα: Κοινοβουλευτικός Έλεγχος

Σχετ: Η με ΑΠ 6142/4-5-2020 Ερώτηση

Σε απάντηση της ανωτέρω σχετικής Ερώτησης, που κατέθεσαν βουλευτές της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του Συνασπισμού και Ριζοσπαστικής Αριστεράς, με θέμα «Με αδιαφάνεια και κατά παράβαση του ελληνικού νομοθετικού πλαισίου η επιλογή των ασυνόδευτων ανήλικων προσφυγόπουλων για μετάβαση σε χώρες της Ευρώπης» σας γνωρίζω τα εξής:

Το ευρωπαϊκό πρόγραμμα μετεγκατάστασης ασυνόδευτων ανηλίκων γίνεται με εθελοντική συμμετοχή των κρατών μελών και αποτελεί κοινή πρωτοβουλία της χώρας μας και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Για την υλοποίηση αυτού του προγράμματος διαμορφώθηκαν συγκεκριμένες διαδικασίες-Standard Operating Procedures (SOPs), οι οποίες αναπτύχθηκαν από κοινού μεταξύ των ελληνικών αρχών, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, το EASO, ενώ συνέβαλλαν και οργανισμοί όπως ο FRA-European Union Agency for Fundamental Rights.

Τα κριτήρια που διαμορφώθηκαν έχουν ως άξονα το να υπηρετείται το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και διασφαλίζεται με πολλούς και διάφορους τρόπους που προβλέπονται τόσο από το εθνικό όσο και από το κοινοτικό δίκαιο, αλλά και με βάση τις βέλτιστες πρακτικές για τη μετεγκατάσταση, όπως συστήνονται από τον FRA αλλά και το EASO, οργανισμούς με υψηλή τεχνογνωσία και μακρόχρονη πείρα σε τέτοια ζητήματα.

Συγκεκριμένα, επιλέξιμα για το πρόγραμμα μετεγκατάστασης είναι όλα τα ασυνόδευτα ανήλικα που βρίσκονται στη χώρα μας. Προτεραιότητα έχουν εκείνα που διαμένουν στα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΚΥΤ) στα νησιά, καθώς και στο ΚΥΤ Έβρου, αλλά και όσα βρίσκονται σε προστατευτική κράτηση ή ζουν σε άτυπες μορφές στέγασης. Ο λόγος της προτεραιοποίησης αυτών των παιδιών είναι προφανής και έχει να κάνει με την διασφάλιση καλύτερων συνθηκών διαβίωσης στους ανήλικους που ζουν σε άσχημες συνθήκες, γεγονός που έχει αντίκτυπο και στην υγεία και στη ζωή τους γενικότερα.

Σύμφωνα με τα SOPs, η διαδικασία επιλογής γίνεται ως εξής: Ορίζεται επαγγελματίας Επίτροπος από τον Εισαγγελέα ο οποίος εκτελεί χρέη προσωρινού επιτρόπου του παιδιού (καθώς δεν έχει ακόμα εφαρμοστεί ο ν. 4554/2018) για κάθε ασυνόδευτο ανήλικο που είναι επιλέξιμος και προτεραιοποιείται για το πρόγραμμα μετεγκατάστασης.

Γίνεται η αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού (Best Interest Assessment – BIA) από ειδικούς χειριστές κατάλληλα εκπαιδευμένους της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Ασύλου και της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες. Ο Επίτροπος συνυπογράφει την επιλογή που θεωρεί ότι εξυπηρετεί το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού (π.χ. να μείνει στην Ελλάδα ή να μετεγκατασταθεί σε άλλο κράτος-μέλος). Με βάση αυτά τα στοιχεία και κάθε άλλο στοιχείο που βρίσκεται στο φάκελο του παιδιού, η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Ασύλου αντιστοιχεί κάθε παιδί με το αντίστοιχο κράτος μέλος, ώστε η

επιλογή να είναι σύμφωνη με όσα ορίζει το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Ακολουθώντας, υποβάλλεται στον αρμόδιο Εισαγγελέα (ο οποίος υπενθυμίζεται ότι έχει το καθήκον να λειτουργεί ως προσωρινός Επίτροπος) το αίτημα μετεγκατάστασης και η σύσταση που προκύπτει από το ΒΙΑ, ο οποίος και καλείται να λάβει υπόψη όλα τα στοιχεία που βρίσκονται στο φάκελο του παιδιού και να εγκρίνει ή να απορρίψει το αίτημα ή να κάνει οποιαδήποτε άλλη σύσταση η οποία τεκμαίρεται ότι εξυπηρετεί καλύτερα το βέλτιστο συμφέρον του.

Επιπλέον, εκτός από τα ασυνόδευτα ανήλικα, στο πρόγραμμα μετεγκατάστασης είναι επιλέξιμα να συμμετάσχουν και προτεραιοποιούνται και ανήλικα που διαμένουν με τις οικογένειες τους στα Κ.Υ.Τ. των νήσων και τα οποία πάσχουν από σοβαρό νόσημα ή/και αναπηρία. Για το λόγο αυτό, έχει αναπτυχθεί ειδικός ορισμός και κριτήρια, πάλι σε συνεργασία με τους φορείς (εθνικούς και ευρωπαϊκούς που αναφέρθηκαν προηγουμένως), βάσει των οποίων δύνανται να προτεραιοποιηθούν και οι συγκεκριμένοι ανήλικοι με τις οικογένειες τους.

Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι δεν πρόκειται για κάποια καινοφανή διαδικασία. Η Υπηρεσία Ασύλου όλα αυτά τα χρόνια έχει πραγματοποιήσει (σε διμερές επίπεδο) πολλές μετεγκαταστάσεις παιδιών σε άλλες χώρες και εφαρμόζε την ίδια διαδικασία: αξιολόγηση βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού και προτεραιοποίηση με βάση τα στοιχεία/κριτήρια που παρέχονταν από τα κράτη μέλη. Στην παρούσα περίπτωση, η διαδικασία είναι ακόμα πιο δίκαιη, καθώς τα κριτήρια προτεραιοποίησης έχουν συμφωνηθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο και αφορούν ακριβώς τα παιδιά που ζουν σε χειρότερες συνθήκες, τα οποία και προτεραιοποιούνται.

Οι ευρωπαϊκές χώρες που έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον και έχουν δεσμευτεί να υποδεχτούν ασυνόδευτα ανήλικα από την Ελλάδα είναι οι ακόλουθες:

Λουξεμβούργο: Πραγματοποιήθηκε στις 15/4/2020 με επιτυχία η μετεγκατάσταση δώδεκα (12) ασυνόδευτων ανηλίκων που διέμεναν στη Λέσβο, στη Χίο και στη Σάμο, ακριβώς στη βάση όσων αναφέρθηκαν προηγουμένως. Εξαιρετική η συνεργασία από την πλευρά του Λουξεμβούργου.

Φινλανδία: Συμφωνήθηκε η μετεγκατάσταση εκατό (100) ασυνόδευτων ανηλίκων.

Πορτογαλία: Συμφωνήθηκε η μετεγκατάσταση πεντακοσίων (500) ασυνόδευτων ανηλίκων από την Ελλάδα.

Λιθουανία: Έχουν δεσμευτεί για την υποδοχή δύο (2) ασυνόδευτων ανηλίκων.

Γερμανία: Έχουν δεσμευτεί συνολικά για τη μετεγκατάσταση τριακοσίων πενήντα (350) ασυνόδευτων ανηλίκων και παιδιών με σοβαρά προβλήματα υγείας μαζί με τα μέλη της οικογένειάς τους, που ζουν στα ΚΥΤ στα νησιά. Η πρώτη μετεγκατάσταση πραγματοποιήθηκε στις 18/4/2020 και αφορούσε σαράντα επτά (47) ασυνόδευτα ανήλικα.

Γαλλία: Συμφωνήθηκε η μετεγκατάσταση τριακοσίων πενήντα (350) ασυνόδευτων ανηλίκων.

Βέλγιο: Συμφωνήθηκε η μετεγκατάσταση δεκαοκτώ (18) ασυνόδευτων ανηλίκων.

Σλοβενία: Έχει δεσμευτεί για την υποδοχή τεσσάρων (4) ασυνόδευτων ανηλίκων κάτω των 10 ετών. Απαιτείται άνοιγμα αυτού του αυστηρού ηλικιακού κριτηρίου.

Κροατία: Αναφέρεται πρόθεση μετεγκατάστασης 10-12 ασυνόδευτων ανηλίκων, αλλά αναμένεται περαιτέρω επίσημη δέσμευση προκειμένου να συμφωνηθεί ο τελικός αριθμός.

Βουλγαρία: Έχουν δεσμευτεί για τη μετεγκατάσταση πενήντα (50) ασυνόδευτων ανηλίκων.

Ιρλανδία: τριάντα δύο (32) ασυνόδευτα ανήλικα, η πρώτη μεταφορά θα λάβει χώρα τον Ιούνιο.

Εκτός από αυτές τις χώρες, έχει εκδηλώσει ενδιαφέρον και η Σερβία για να υποδεχτεί εκατό (100) ασυνόδευτα ανήλικα από την Ελλάδα, τα οποία θα μετεγκατασταθούν με βάση διμερή συμφωνία μεταξύ των δύο χωρών, εφαρμόζοντας ωστόσο τα SOPs που θα εφαρμοστούν και με τα κράτη-μέλη και έχουν συμφωνηθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ώστε να διασφαλιστεί σε κάθε περίπτωση ότι εξυπηρετείται το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Για την υποδοχή των ασυνόδευτων ανηλίκων στη Σερβία, θα αναπτυχθούν κλιμάκια ειδικών από τις δύο χώρες, τα οποία θα συνεργαστούν για να διασφαλιστούν οι βέλτιστες συνθήκες φιλοξενίας στη Σερβία.

Επιπλέον, εκτός από τα κράτη μέλη που συμμετέχουν στο πρόγραμμα μετεγκατάστασης, η κυβέρνηση της Δανίας έχει δεσμευτεί να κάνει δωρεά ύψους 3 εκ. ευρώ στην ελληνική κυβέρνηση για την ανάπτυξη δομών φιλοξενίας στην ενδοχώρα, ενώ και η Ολλανδία πρόκειται να στηρίξει οικονομικά με δωρεά ύψους 3,5-4 εκ. ευρώ την ανάπτυξη δυναμικού του Ε.Κ.Κ.Α. και επιχειρησιακής επάρκειας για το πρόγραμμα της Επιτροπείας. Είναι γνωστό ότι η Ολλανδία έχει αναπτύξει βέλτιστες πρακτικές για το πρόγραμμα της Επιτροπείας ασυνόδευτων ανηλίκων, ως εκ τούτου η παροχή τεχνογνωσίας αναμένεται να έχει ιδιαίτερα θετικά αποτελέσματα στην επάρκεια και τη δυναμική του Ε.Κ.Κ.Α. να υλοποιήσει αποτελεσματικά τον θεσμό της Επιτροπείας στην Ελλάδα. Τέλος, η Ελβετία έχει δεσμευτεί για δωρεά ύψους 1,1 εκ. CHF μεγάλο μέρος των οποίων θα διατεθούν στην Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες και αφορούν δράσεις για την προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων στην Ελλάδα.

Κάθε κράτος-μέλος έχει διαφορετικό μοντέλο υποδοχής και ένταξης των ασυνόδευτων ανηλίκων. Σε κάποιες χώρες για παράδειγμα υπάρχει μικτό μοντέλο κρατικών δομών και Μ.Κ.Ο. που λειτουργούν δομές μακροχρόνιας φιλοξενίας, ενώ σε άλλες οι δομές αυτές λειτουργούν από Μ.Κ.Ο.. Κάποια κράτη μέλη έχουν αναπτύξει μοντέλα εναλλακτικής φροντίδας όπως η αναδοχή, ενώ άλλα βρίσκονται στο σχεδιασμό τέτοιων πολιτικών.

Όπως ειπώθηκε και ανωτέρω, οι αυξημένες ροές έχουν ως αποτέλεσμα τα παιδιά αυτά να διαμένουν σε επισφαλείς συνθήκες στα Κ.Υ.Τ. των νησιών, ενώ άλλα να βρίσκονται σε άτυπες μορφές στέγασης και σε προστατευτική κράτηση. Η μετεγκατάσταση τους σε άλλα κράτη-μέλη θα τους δώσει τη δυνατότητα να έχουν πρόσβαση σε καλές συνθήκες διαβίωσης και να καλύπτονται επαρκώς οι ανάγκες τους, πχ για υγεία και εκπαίδευση γεγονός που στη χώρα μας αυτή τη στιγμή δεν είναι εφικτό, με αποτέλεσμα να μην εξυπηρετείται το βέλτιστο συμφέρον τους. Όπως αναφέρθηκε και νωρίτερα, κεντρικά το πρόγραμμα μετεγκατάστασης συντονίζεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία και παρέχει τη χρηματοδότηση. Τα κράτη-μέλη αποστέλλουν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τόσο τις σχετικές λεπτομέρειες που αφορούν τη δυναμική των δομών και του συστήματος υποδοχής και ενσωμάτωσης των παιδιών πριν τη μετεγκατάσταση, όσο και μετά τη μεταφορά τους εκεί, ανά τακτά χρονικά διαστήματα. Αυτές οι πληροφορίες κοινοποιούνται και στις αρμόδιες ελληνικές αρχές.

Τα παιδιά με δεσμούς βάσει του Κανονισμού του Δουβλίνου με άλλα κράτη μέλη, εξαιρούνται από το πρόγραμμα μετεγκατάστασης. Μόνο τα παιδιά που έχουν λάβει απορριπτική απόφαση κατόπιν αίτησης επανένωσης, έχουν τη δυνατότητα να συμπεριληφθούν στο πρόγραμμα μετεγκατάστασης. Στην πτήση που οργανώθηκε κατά την πιλοτική εφαρμογή του προγράμματος μετεγκατάστασης στη Γερμανία, συμπεριλήφθηκαν δύο παιδιά με αίτημα επανένωσης με τη μητέρα τους στη Γερμανία. Διευκολύνθηκε το ταξίδι των παιδιών, τα οποία συμπεριλήφθηκαν στην ίδια πτήση με τα παιδιά που έγιναν δεκτά στο πλαίσιο του προγράμματος μετεγκατάστασης, λόγω covid-19. Επρόκειτο για παιδιά ιδιαίτερα νεαρής ηλικίας και κρίθηκε σκόπιμο να διευκολυνθεί το ταξίδι τους προς τη Γερμανία, ώστε να έχουν κατάλληλη και επαρκή φροντίδα από τη μητέρα τους.

Είναι σημαντικό να γίνει κατανοητή η διαφορά ανάμεσα στις δύο διαδικασίες: το ευρωπαϊκό πρόγραμμα μετεγκατάστασης γίνεται σε εθελοντική βάση από τα κράτη μέλη ενώ η διαδικασία επανένωσης οικογενειών βάσει του Κανονισμού του Δουβλίνου, αποτελεί υποχρέωση των κρατών - μελών και συνιστά θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα.

Ο νόμος 4554/2018 (Α' 130) που ορίζει τα σχετικά με την εφαρμογή της Επιτροπείας στη χώρα μας ψηφίστηκε από την κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ. Δυστυχώς, ο νόμος δεν εφαρμόστηκε από την προηγούμενη κυβέρνηση, προκαλώντας σοβαρές καθυστερήσεις σε ό,τι αφορά την κάλυψη των αναγκών που ορίζουν το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης είναι αρμόδιο βάσει του ν. 4554/2018 για την Επιτροπεία στη χώρα μας και έτσι και παραμένει. Η μεταφορά των αρμοδιοτήτων από το ΕΚΚΑ στην Ειδική Γραμματεία Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων δεν επηρεάζει ούτε την Επιτροπεία ούτε την Αναδοχή, οι οποίες παραμένουν στο Ε.Κ.Κ.Α. και το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων αντίστοιχα. Ωστόσο, το Ε.Κ.Κ.Α. δεν έχει καταφέρει ως τώρα να εφαρμόσει τον ν. 4554/2018. Ο νόμος έχει κάποιες δομικές αδυναμίες, όπως π.χ. τα ζητήματα που αφορούν στη νομική εκπροσώπηση καθώς και στη διερμηνεία, πέρα όμως από αυτό,

υπάρχουν διαχρονικά ζητήματα διοικητικής και διαχειριστικής επάρκειας που αφορούν στο Ε.Κ.Κ.Α. και για τα οποία είναι ενήμερη και η προηγούμενη κυβέρνηση. Παρ' όλα αυτά, το Ε.Κ.Κ.Α. έχει δρομολογήσει ένα μεταβατικό σχήμα επιτροπείας για το 2020 το οποίο αναμένεται να ξεκινήσει τον Ιούλιο, ενώ ταυτόχρονα έχουν γίνει σχετικές ενέργειες για την εφαρμογή του ν. 4554/2018 από την επόμενη χρονιά.

Ακριβώς επειδή δεν υπάρχει σε ισχύ πρόγραμμα Επιτροπείας σήμερα, στο πλαίσιο του προγράμματος μετεγκατάστασης και σε συμφωνία τόσο με τις αρμόδιες εθνικές αρχές, όσο και με τους ευρωπαϊκούς φορείς, υλοποιείται ένα μικρής εμβέλειας πρόγραμμα επιτροπείας, ειδικά για τη μετεγκατάσταση των ασυνόδευτων ανηλίκων σε άλλα κράτη μέλη, ώστε να διασφαλίζονται οι όροι που υπαγορεύουν το βέλτιστο συμφέρον του ανηλίκου.

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι αντίστοιχο μεταβατικό πρόγραμμα επιτροπείας είχε υλοποιηθεί και το 2018-2019 από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες με χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, καθώς ούτε τα προηγούμενα χρόνια κατέστη δυνατό να εφαρμοστεί ο ν. 4554/2018 για την Επιτροπεία.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΜΗΤΑΡΑΚΗΣ

Εσωτερική διανομή:

1. Γραφείο κ. Αναπληρωτή Υπουργού
2. Ειδική Γραμματεία Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων
3. Αυτοτελές Τμήμα Νομοθετικής Πρωτοβουλίας & Κοινοβουλευτικού Ελέγχου

Πίνακας Αποδεκτών

1. Βουλευτή κα Θ. Φωτίου
Βουλή των Ελλήνων
2. Βουλευτή κ. Γ. Ψυχογιό
Βουλή των Ελλήνων
3. Βουλευτή κα Αθ. Αναγνωστοπούλου
Βουλή των Ελλήνων
4. Βουλευτή κ. Α. Χ. Αυλωνίτης
Βουλή των Ελλήνων
5. Βουλευτή κα Α. Βαγενά-Κελαηδόνη
Βουλή των Ελλήνων
6. Βουλευτή κ. Σ. Βαρδάκη
Βουλή των Ελλήνων
7. Βουλευτή κ. Χ. Βερναρδάκη
Βουλή των Ελλήνων
8. Βουλευτή κ. Δ. Βίτσας
Βουλή των Ελλήνων
9. Βουλευτή κα Ο. Γεροβασίλη
Βουλή των Ελλήνων
10. Βουλευτή κ. Χ. Γιαννούλη
Βουλή των Ελλήνων

11. Βουλευτή κ. Ι. Γκιόλα
Βουλή των Ελλήνων
12. Βουλευτή κ. Θ. Δρίτσα
Βουλή των Ελλήνων
13. Βουλευτή κ. Κ. Ζαχαριάδη
Βουλή των Ελλήνων
14. Βουλευτή κ. Χ. Ζεϊμπέκ
Βουλή των Ελλήνων
15. Βουλευτή κ. Κ. Ζουράρη
Βουλή των Ελλήνων
16. Βουλευτή κ. Ν. Ηγουμενίδη
Βουλή των Ελλήνων
17. Βουλευτή κ. Ε. Θραψανιώτη
Βουλή των Ελλήνων
18. Βουλευτή κα Ειρ. Κασιμάτη
Βουλή των Ελλήνων
19. Βουλευτή κα Χ. Καφαντάρη
Βουλή των Ελλήνων
20. Βουλευτή κα Ε. Καρασαρλίδου
Βουλή των Ελλήνων
21. Βουλευτή κ. Χ. Μαμουλάκη
Βουλή των Ελλήνων
22. Βουλευτή κ. Κ. Μάρκου
Βουλή των Ελλήνων
23. Βουλευτή κ.Γ. Μουζάλα
Βουλή των Ελλήνων
24. Βουλευτή κ. Ι. Μπαλάφα
Βουλή των Ελλήνων
25. Βουλευτή Ι. Μπουρνούς
Βουλή των Ελλήνων
26. Βουλευτή κ. Αθ. Παπαδόπουλο
Βουλή των Ελλήνων
27. Βουλευτή κ. Αθ. Παπαχριστόπουλο
Βουλή των Ελλήνων
28. Βουλευτή κα Π. Πούλου
Βουλή των Ελλήνων
29. Βουλευτή κ. Γ. Ραγκούση
Βουλή των Ελλήνων
30. Βουλευτή κ. Π. Σκουρολιάκο
Βουλή των Ελλήνων
31. Βουλευτή κα Ε. Σκουφά
Βουλή των Ελλήνων
32. Βουλευτή κα. Ολ. Τελιγιορίδου
Βουλή των Ελλήνων
33. Βουλευτή κα Μ. Τζούφη
Βουλή των Ελλήνων
34. Βουλευτή κ. Σ. Φάμελο
Βουλή των Ελλήνων
35. Βουλευτή κ. Μ. Χατζηγιαννάκη
Βουλή των Ελλήνων
36. Βουλευτή κα. Ρ. Χριστίδου
Βουλή των Ελλήνων
37. Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων